

RAAD VAN TOEZICHT VERZEKERINGEN

UITSpraak Nr. 2007/034 Le

in de klacht nr. 2006.3167 (083.06)

ingediend door:

hierna te noemen 'klager',

tegen:

hierna te noemen 'verzekeraar'.

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft kennis genomen van de schriftelijke klacht, alsmede van het daartegen door verzekeraar gevoerde schriftelijke verweer. De Raad heeft aanleiding gevonden, alvorens uitspraak te doen, verzekeraar in de gelegenheid te stellen in een zitting te worden gehoord, maar deze heeft verklaard daarvan geen gebruik te maken.

Uit de stukken is, voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, het navolgende gebleken.

Inleiding

Klager heeft per 1 december 1994 op advies van zijn tussenpersoon en toenmalige werkgever een lijfrenteverzekering bij verzekeraar gesloten.

Vanaf 1995 is het verzekerd kapitaal enkele malen verhoogd door verhoging van de premie en door extra premiestortingen. De premiebetaling werd gefinancierd uit spaarloon, premiesparen en door betalingen door klager zelf.

Verzekeraar heeft klager op 28 december 2005 een opgave gedaan van de waarde van de verzekering per 1 januari 2006. Per 1 maart 2006 is de verzekering op verzoek van klager premievrij gemaakt in verband met de per 1 januari 2006 veranderde fiscale wetgeving met betrekking tot de overbruggingslijfrente.

Artikel 7 van de toepasselijke algemene voorwaarden luidt, voor zover hier relevant, als volgt:

'De verzekeringnemer kan de verzekering zonder verdere premiebetaling voortzetten, indien de verzekering premievrije waarde heeft. De verzekering wordt dan voortgezet voor een verminderd en gelijkblijvend bedrag. Voor de vaststelling van de premievrije waarde wordt uitgegaan van de wiskundige reserve waarbij rekening wordt gehouden met de eerste kosten (...)'.

De klacht

Een zeer belangrijk aspect van de gekozen lijfrenteverzekering was voor klager het flexibele karakter daarvan, zodat hij de mogelijkheid had om zelf te bepalen wanneer de verzekering tot uitkering over zou gaan. Klager is de verzekering aangegaan om eventueel eerder te kunnen stoppen met werken, dan wel om gebrek aan goede inkomsten bij werkloosheid op hogere leeftijd te kunnen

2007/034 Le

opvangen. Met name dat laatste risico stond klager voor ogen omdat hij in zijn loopbaan reeds twee maal met het faillissement van een van zijn werkgevers was geconfronteerd en zijn werkgever ten tijde van het afsluiten van de verzekering bezig was met een doorstart na een faillissement met werkgelegenheidsverlies.

De premie werd door klager meerdere malen verhoogd teneinde gebruik te maken van de lijfrenteafrekmogelijkheden die zijn salaris bood om zo het gebrek aan voldoende pensioenregeling te compenseren. Ook heeft klager, nadat zijn werkgever op 5 december 2002 failliet ging en de premies over 2001 en 2002 niet bleek te hebben betaald, de premieachterstand ten bedrage van € 949,90 uit eigen middelen voldaan. Dit ondanks het feit dat verzekeraar deze achterstand pas eind november 2003 kenbaar maakte via klagers tussenpersoon en klager toen geen claim meer bij de curator van de gefailleerde besloten vennootschap kon indienen.

Per 1 januari 2006 is de fiscale regelgeving met betrekking tot de overbruggingslijfrente ingrijpend gewijzigd. De nieuwe regels respecteren de flexibiliteit om eerder dan op het 65^e levensjaar over het resultaat van een lijfrenteverzekering te beschikken door middel van een overbruggingslijfrente nog slechts voor polissen waarop voor het laatst belastingaftrek werd genoten over het fiscale jaar 2005. Klager was derhalve gedwongen over te gaan tot premievrijmaking van de verzekering.

Bij de correspondentie hierover met verzekeraar is klager gebleken dat verzekeraar eerste kosten in rekening brengt die niet in de polis, de clausulebladen of de algemene voorwaarden beschreven of gedefinieerd staan en derhalve voor hem verborgen waren. De term 'eerste kosten' komt alleen in artikel 7 van de algemene voorwaarden voor, doch wordt nergens gedefinieerd.

Bij premievrijmaking is klager gebleken dat deze eerste kosten maar liefst bijna 29% van zijn inleg bedragen. Klager heeft € 29.295,22 aan premies ingelegd en daarvan is € 8.390,51 ingehouden als eerste kosten. Het is absurd dat het beheren van een polis met bijna geen risicodekking en alleen wat administratie van een belegging in een beleggingsfonds zoveel aan 'eerste kosten' kost.

De wetgever beoogt de oude rechten op de flexibiliteit van een overbruggingslijfrente te respecteren, de houding en inhulige kostenpraktijk van verzekeraar maken dit evenwel tot een illusie. Ook al had verzekeraar de wetwijziging per 1 januari 2006 niet kunnen voorzien, dan nog mocht klager van verzekeraar verwachten dat hij - gezien de gedragscode voor verzekeraars - op deze wetwijziging zou reageren met een voorstel dat de strekking ervan respecteert. Dat zou in dit geval zonder meer inhouden dat verzekeraar zijn niet met klager overeengekomen kostenpraktijk moet corrigeren zodat klagers polis zijn waarde behoudt en klager daadwerkelijk een rendement over zijn inleg van de afgelopen 13 jaar kan genieten ergens voor zijn 65^e levensjaar.

De houding van verzekeraar dwingt de klant welhaast om maar gewoon door te blijven gaan met inleggen, aftrekbaar of niet. Hiermee is de polis alles behalve flexibel en kan het zijn oorspronkelijke doelstellingen niet waarmaken.

Het standpunt van verzekeraar

Te late melding door verzekeraar van achterstanden in de premiebetaling

Normaliter worden premiebetalingen uit spaarloonregelingen voldaan uit een rekening-courant verhouding die een werkgever bij verzekeraar aanhoudt. Er is destijds, uit budgettaire overwegingen, voor gekozen om geen controle op dergelijke rekening-courantverhoudingen uit te oefenen. Er wordt dus niet

2007/034 Le

gecontroleerd of het saldo in rekening-courant voldoende is voor betaling van de verschuldigde premies. Nu klager nadeel heeft ondervonden van verzekeraars beleidskeuze, is verzekeraar bereid hem tegemoet te komen en hem het uit eigen middelen betaalde bedrag van € 949,90 aan premieachterstanden te vergoeden. *Gedwongen premievrijmaking van de polis door wijziging van de fiscale wetgeving overbruggingslijfrente per 1 januari 2006*

a. fiscale aspecten van de verzekering

De verzekering is een lijfrenteverzekering (in fiscale zin). Dit betekent onder meer dat het opgebouwde lijfrentekapitaal te zijner tijd moet worden besteed voor één of meer in de Wet inkomstenbelasting 2001 genoemde lijfrente-uitkeringen, lijfrentevormen genoemd. Deze zijn: de tijdelijke oudedagslijfrente (ingangsdatum vanaf 65 jaar, uiterlijk op 70 jaar) de levenslange oudedagslijfrente (ingangsdatum vrij, mits niet na 70 jaar), de overbruggingslijfrente (ingangsdatum vrij, einddatum niet na 65 jaar) en de nabestaandenlijfrente (na overlijden polishouder). Op de einddatum van onderhavige verzekering is de polishouder 65 jaar. Op dat moment kan worden gekozen uit de tijdelijke en levenslange lijfrente en de nabestaandenlijfrente. De einddatum van de verzekering is echter flexibel zodat het lijfrentekapitaal op een eerder of later tijdstip ter beschikking kan komen. Bij expiratie vóór de 65-jarige leeftijd is tevens keuze voor de overbruggingslijfrente mogelijk. Het lijfrentekapitaal moet uiterlijk op 70-jarige leeftijd worden benut voor een uitkerende lijfrenteverzekering.

b. wijziging fiscale wetgeving lijfrente per 1 januari 2006

In het kader van de Wet VUT/Prepensioen en introductie levensloopregeling is vanaf 1 januari 2006 de overbruggingslijfrente komen te vervallen. Volgens het overgangsrecht blijft de keuze voor een overbruggingslijfrente mogelijk voor lijfrenteverzekeringen die op die datum bestonden. Voor de waarde in het economische verkeer (= afkoopwaarde) per 31 december 2005 mag dan in de toekomst nog een overbruggingslijfrente worden aangekocht. Als er na 1 januari 2006 nog premies zijn betaald, dan kan voor dat deel van de premies uitsluitend uit de overige lijfrentevormen worden gekozen. In de praktijk betekent dit dat de waarde van de verzekering van de polishouder per 31 december 2005 in de administratie van verzekeraar is vastgelegd. Deze waarde kan te zijner tijd worden besteed voor een overbruggingslijfrente. De waarde die vanaf 1 januari 2006 wordt opgebouwd uit premiebetaling kan de polishouder benutten voor een tijdelijke oudedagslijfrente en/of levenslange oudedagslijfrente en/of een nabestaandenlijfrente. Klager kon overigens het vanaf 2006 opgebouwde lijfrentekapitaal nog (deels) besteden voor lijfrente-uitkeringen vóór zijn 65^e jaar, echter niet meer via een overbruggingslijfrente, maar uitsluitend via een levenslange oudedagslijfrente.

c. informatieverstrekking aan klager over de gewijzigde fiscale wetgeving

Verzekeraar heeft klager in december 2005 schriftelijk van de gewijzigde fiscale regels op de hoogte gesteld. In deze brief staat vermeld dat klager géén actie behoefde te ondernemen om gebruik te kunnen blijven maken van de mogelijkheid om het tot 1 januari 2006 opgebouwde kapitaal voor een overbruggingslijfrente te gebruiken. Daarnaast blijkt uit de brief dat de verzekering hiervoor zelfs niet behoefde te worden aangepast. Uit niets uit voornoemde brief blijkt dat klager hiervoor de verzekering premievrij heeft moeten maken. Niet duidelijk is op basis waarvan klager het idee heeft opgevat

2007/034 Le

dat zijn polis premievrij gemaakt moest worden om gebruik te kunnen blijven maken van de fiscale mogelijkheid tot aankoop van een overbruggingslijfrente.

De eerste kosten in samenhang met premievrijmaking van de verzekering

Een verzekering is een contract dat in het algemeen voor een langere termijn wordt aangegaan en bij de kostenstructuur wordt daarmee rekening gehouden. Die kostenstructuur wordt in belangrijke mate beïnvloed door het feit dat aan het sluiten van een levensverzekering vele inspanningen voorafgaan. De omvang van de zogenaamde eerste kosten per contract, voornamelijk bestaande uit afsluitprovisie, is gerelateerd aan de hoogte van het verzekerde kapitaal, dat weer afhangt van de overeengekomen premie. Deze kosten worden doorgaans niet ineens bij de polishouder in rekening gebracht, maar hij betaalt ze, met rente, terug via een opslag in de premie over de gehele duur van de verzekering of een beperkt aantal jaren. Op de einddatum van de verzekering is het gehele bedrag terugbetaald, met dien verstande dat aan de overeengekomen verplichting tot premiebetaling wordt voldaan. Dit systeem van kostenverrekening wordt gehanteerd door de meeste (grote) levensverzekeraars in Nederland.

Hoewel regelgeving en voortschrijdend inzicht hebben bewerkstelligd dat de kostenstructuur van verzekeringen momenteel beter zichtbaar wordt gemaakt, hebben verzekeraars zich altijd op het standpunt gesteld dat, wanneer er met de (aspirant-)polishouder overeenstemming was bereikt over de dekking en de daarbij behorende prijs, een uitgebreide voorlichting over de in die prijs begrepen kosten niet nodig was. Ook bij andere producten was dat immers niet gebruikelijk. Overigens staat in de polisvoorwaarden in artikel 6.3 (Afkoop) en 7 (Premievrijmaking) dat er bij afkoop c.q. premievrijmaking voor de vaststelling van de afkoop- c.q. premievrije waarde "rekening wordt gehouden met de eerste kosten". Op grond van deze bepalingen had klager van het bestaan van eerste kosten op de hoogte kunnen zijn.

Bij de verrekening van de eerste kosten wordt ervan uitgegaan dat de overeengekomen premie gedurende de gehele duur van de verzekering wordt betaald. Wordt de verzekering voortijdig beëindigd, dan mist de verzekeraar die opslagen voor de toekomst. De kosten die de verzekeraar heeft voorgeschoten en die niet meer via de premiebetalingen worden ontvangen, zullen dan op een andere wijze in rekening gebracht moeten worden en wel door vermindering van de in de verzekering aanwezige wiskundige reserve.

De klachten over de premievrijmaking en de eerste kosten zijn niet gegrond. Voor zover klager behoefte heeft aan herstel van de polis, dat wil zeggen het met terugwerkende kracht continueren van de oorspronkelijke premiebetalende verzekering, is verzekeraar bereid hieraan zijn medewerking te verlenen.

Het commentaar van klager

Naar aanleiding van het verweer van verzekeraar heeft klager zijn klacht gehandhaafd. Klager heeft nog aangevoerd dat hij in december 2005 niet door verzekeraar is geïnformeerd over de gewijzigde fiscale wetgeving, en dat hij alleen een brief van verzekeraar van 28 december 2005 heeft ontvangen, die evenwel niet ingaat op de wetswijziging.

Voorts heeft klager aangevoerd dat, nu de algemene voorwaarden niet duidelijk zijn over de inhouding van eerste kosten, op grond van artikel 6:238 lid 2 BW de voor klager meest gunstige uitleg moet prevaleren.

Het oordeel van de Raad

1. Verzekeraar heeft erkend dat hij de achterstand in premiebetaling van de verzekering door klagers ex-werkgever te laat heeft gemeld. Klagers klacht hieromtrent is derhalve gegrond. De Raad verbindt aan gegrondverklaring van dit onderdeel van de klacht voor verzekeraar de consequentie dat hij het aan klager gedane aanbod om hem het uit eigen middelen betaalde bedrag van premieachterstand ten bedrage van € 949,90 te vergoeden, gestand zal doen.

2. Klager verwijt verzekeraar voorts dat deze op de per 1 januari 2006 gewijzigde fiscale regelgeving met betrekking tot de overbruggingslijfrente niet heeft gereageerd met een voorstel dat de oude rechten op de flexibiliteit van overbruggingslijfrente respecteert, als gevolg waarvan klager gedwongen was over te gaan tot premievrijmaking van de verzekering.

Verdedigbaar acht de Raad het standpunt van verzekeraar dat klager niet gehouden of gedwongen was tot premievrijmaking over te gaan. Klager kon immers van het tot 31 december 2005 opgebouwde kapitaal in de toekomst nog een overbruggingslijfrente aankopen. Klagers stellingen omtrent de premievrijmaking berusten dan ook op een onjuiste uitleg van de wet.

Voorts acht de Raad verdedigbaar het standpunt van verzekeraar dat hij klager voldoende heeft geïnformeerd over het feit dat klager niet tot afkoop behoefde over te gaan om gebruik te kunnen blijven maken van de mogelijkheid om het tot één januari 2006 opgebouwde kapitaal voor een overbruggingslijfrente te gebruiken. Ook indien klager de in december 2005 door verzekeraar aan alle verzekerden verzonden brief niet heeft ontvangen, zoals hij in zijn commentaar stelt, is hij, gezien de inhoud van de brief van verzekeraar aan klager van 28 december 2005, door verzekeraar voldoende gewaarschuwd om niet tot premievrijmaking over te gaan.

Dit onderdeel van de klacht is derhalve ongegrond. De Raad gaat er, ondanks de ongegrondverklaring van dit onderdeel van de klacht, evenwel van uit dat verzekeraar zijn aan klager gedane aanbod tot herstel van de polis gestand zal doen.

3. Tot slot verwijt klager verzekeraar dat hij eerste kosten in rekening heeft gebracht die niet in de polis, de clausebladen of de algemene voorwaarden beschreven of gedefinieerd staan. Hiertegenover heeft verzekeraar zich op het standpunt gesteld dat aangezien er met klager overeenstemming was bereikt over de dekking en de daarbij behorende prijs, een uitgebreide voorlichting over de in die prijs begrepen kosten niet nodig was en dat klager op grond van artikel 6.3 en 7 van de verzekeringsvoorwaarden van het bestaan van eerste kosten op de hoogte kon zijn.

Hoewel aan klager kan worden toegegeven dat deze informatieverstrekking naar de huidige eisen als onvoldoende dient te worden bestempeld, acht de Raad het aldus door verzekeraar gemotiveerde standpunt verdedigbaar in het licht van de informatievoorschriften van de ten tijde van de sluiting van de onderhavige verzekering geldende Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1994 (Stcrt. 1994,7). Uit deze regeling volgt immers niet dat verzekeraar de kosten in de overeenkomst moest benoemen, maar slechts dat de overeenkomst voorziet in een afkoop- of premievrije waarde, een opgave of indicatie van deze waarden of een opgave van de wijze waarop deze waarden worden berekend. Daaraan heeft verzekeraar wel voldaan. Ook dit onderdeel van de klacht is derhalve ongegrond.

De beslissing

De Raad verklaart de klacht deels ongegrond en deels gegrond en verbindt aan de gedeeltelijke gegrondverklaring voor verzekeraar de hierboven onder 1 vermelde consequentie.

2007/034 Le

Aldus is beslist op 16 april 2007 door mr. E.M. Wesseling-van Gent, voorzitter, mr. J.G.C. Kamphuisen, mr. E.J. Numann, mr. F.R. Salomons en mr. C.W.M. van Ballegooijen, leden van de Raad, in tegenwoordigheid van mr. J.J. Guijt, secretaris.

De voorzitter:

(mr. E.M. Wesseling-van Gent)

De secretaris:

(mr. J.J. Guijt)